
MØTEREFERAT - endelig

Dato: 15.08.2017
(utkast sendt ut 08.06.17)

Referansegruppemøte, verneplanprosess for tidligere Hjerkinnskytefelt

---

Møtet innkalt av	Line Andersen	Referent	Jørn Karlsen / Line Andersen
Møtedato	31.05.2017	Møtetid	10.00-16.00
Møtested	Frich's kafeteria, Dombås	Møteleder	Line Andersen

Deltakere

Bernhard Svendsgard, Dovre kommune
Marit Svanborg, Lesja kommune
Gunnhild Fløttum, Lesja kommune
Trond Berger, Statskog
Kari Svendsgard, Dovre fjellstyre
Jann-Erik Dahlum, Snøhetta villreinutvalg (og Lesja fjellstyre)
Endre Amundgård, Jora beitelag
Hans Nørstebø, Grisungen sameige
Martin Ekre Hjerkind, representant for reiselivsbedriftene på Dovrefjell
Ole Morten Fossli, Forum for natur og friluftsliv i Oppland
Line Stabell Selvaag, Forsvarsbygg

Hanne Alstrup Velure, Lesja kommune (fra kontaktutvalget)
Mariann Skotte, Lesja kommune (fra kontaktutvalget, vara)
Lars Børve, nasjonalparkforvalter, Dovrefjell nasjonalparkstyre (observatør)

Vebjørn Knarrum, Fylkesmannen i Oppland, fylkesmiljøvernssjef
Jørn Karlsen, Fylkesmannen i Oppland, miljøvernavdelingen
Kolbjørn Hoff, Fylkesmannen i Oppland, miljøvernavdelingen
Line Andersen, Fylkesmannen i Oppland, miljøvernavdelingen

Forfall

Jan Erik Reiten, DNT Oslo og omegn
Sverre Løvaas, Bevar Dovrefjell gjennom istidene
Tommy Sønsterud, Lesja fjellstyre
Tore Rødseth Ulvund, Villreinnemnda for Snøhetta og Knutshø
Brynjar Berge, Forum for natur og friluftsliv i Oppland

Kopi av endelig referat:

Oppdal kommune, Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, Miljødirektoratet

Saksliste:

1. Velkommen
2. Gjennomgang av sentrale momenter i høringsuttalelsene
3. Drøfting av forslag til endringer i verneformer, grenser og forskrifter
5. Eventuelt

1. Velkommen

Line Andersen ønsket velkommen og orienterte kort om formålet med møtet og den videre prosessen hos Fylkesmannen før tilrådingen om vern av tidligere Hjerkinnskytefelt skal sendes til Miljødirektoratet (senest 15. juni 2017). Referansegruppa og de som har sendt høringsuttalelse vil få kopi av tilrådingen. Tilrådingen vil også bli lagt ut på Fylkesmannens nettsider.

2. Gjennomgang av sentrale momenter i høringsuttalelsene

Andersen gikk gjennom sentrale momenter som er tatt opp gjennom høringsuttalelsene jf. vedlagte presentasjon. De ulike momentene ble drøftet i møtet underveis (se punkt 3 under).

3. Drøfting av forslag til endringer i verneformer, grenser og forskrifter m.m.

Sentrale momenter under høringen har vært grenser/ulike verneformer, veger, bygninger, bruer, ferdselsreguleringer, motorferdsel og Einøvlingdammen. Temaene ble fortløpende gjennomgått og diskutert, jfr. vedlagte presentasjon fra Andersen.

Grenser og verneformer

Andersen gjennomgikk de konkrete forslagene til grensejusteringene mellom nasjonalpark og landskapsvernområder som kommunene har kommet med i høringen, blant annet utvidelse av landskapsvernområdet mot Vålåsjøhø og nordover inkludert området rundt Haukberget II. B. Svendsgard og Svanborg utdypet bakgrunnen for disse forslagene. Andersen opplyste at det har vært mye motstand mot å benytte biotopvern som verneform langs Snøheimvegen. De fleste ønsker nasjonalpark på øvre del og landskapsvern på nedre del av veggen, slik at det harmoniserer med omkringliggende verneområder. Forslag til endringer av verneformer og grenser fra bl.a. Lesja kommune i Grisungen-området ble også gjennomgått, det samme med innspillene til grensene ved Tverrfjellet der kommunene ønsker mer rom, i form av ikke-vern, for framtidig aktivitet.

Snøheimvegen

Det er gjennomgående ønske om å beholde Snøheimvegen (med strengt ferdselsregime) i høringsuttalelsene. Snøheimvegen er skilt ut i egen prosess, hvor det er lagt opp til en avgjørelse av Stortinget i løpet av 2017. Fylkesmannen har fått i oppdrag fra Miljødirektoratet å framforhandle forslag til avtale om ansvaret for Snøheimvegen og bussen for tida etter 2020, og det har vært møte om dette tidligere i dag (31. mai). En intensjonsavtale mellom partene må være undertegnet innen 1. august i år.

Vålåsjøhøvegen og Vesllivegen

Det var særlig Grisungen-området som ble kommentert i møtet. Her er det verdifullt våtmarksområde med ekstremrik myr. Ved en evt. tilbakeføring av veggen her forventer

Fylkesmannen at verdien av området vil stige ytterligere på naturtypelokaliteten, samt at det også vil være positivt av landskapshensyn. Amundgård opplyste at mye av beitemønsteret for sau er knyttet til veisystemet. Fjerning av Vålåsjøhøvegen vil gi problemer knyttet til områdebruken til sauene og ved sanking. Særlig viktig er det å ha vei over vassdragsområdet ved Grisungen. Skotte støttet dette. Nørstebø sa at Grisungen sameige også ønsker å beholde veien. De er bekymret for at en fjerning av veien vil kunne medføre at en gytebekk blir ødelagt. Hoff repliserte at dette er et tilleggsmoment som Fylkesmannen må ta med i vurderingene. Det har kommet innspill på om en kan bedre vannhusholdningen mot det mer naturlige i den verdifulle myra ved å sette inn flere stikkrenner under veien. Nørstebø var litt skeptisk til dette, i tilfelle det vil redusere gytemulighetene. B. Svendsgard påpekte at det aller meste av myra er upåvirket av veien, siden det bare er om lag ti dekar som ligger nedenfor. Sameiet ønsker at vannene i området inngår i landskapsvernområde og ikke nasjonalpark, slik at de slipper å søke om tillatelse til utsetting av fisk ift. verneforskriften. Fjellstyrene har spilt inn at dersom veien blir nedlagt kan alternativ løsning være å benytte kjørespor fra Gardsenden evt. Nysetra til Grisungen. Det ble presisert at dette er et subsidiært alternativt forslag; det primære ønsket er at Vålåsjøvegen beholdes. Det ble kommentert at dette gir kortere tilgang til Grisungen enn dagens Vålåsjøhøveg. Hoff og Andersen sa dette var interessant forslag, men bruk og evt. opprusting av kjørespor fra Gardsenden ell Nysetra er utfordrende både ift motorferdselloverket (som f. eks. ikke hjemler kjøring på kjørespor til tilsyn av beitedyr), og at det vil berøre Fokstugu landskapsvernområde.

Bygningene på Vesllie

En del av bygningsmassen er i svært dårlig forfatning. Velure opplyste at det har vært mye lokal interesse for at bygningene på Vesllie beholdes. Svanborg mente at bygningene har kulturhistoriske verdi. Hjerkind sa at reiselivet ønsker at alle bygningene beholdes, og at det vil være bra for villrein om de stopper folk der. Hoff uttrykte skepsis ut fra villreinhensyn til å trekke folk inn til Vesllie. Det var flere som uttrykte at en ikke bør tillate overnattingsutleie i Vesllie dersom bygninger beholdes. Dovre fjellstyre ønsker å overta den første bygningen man kommer til dersom noen av bygningene i Vesllie skal bestå.

Innspill om å fjerne Reinheim

Andersen viste til at en del har påpekt at den største utfordringen for villreinen er å krysse Stropsljødalen. Noen høringsinstanser har foreslått at Reinheim turisthytte fjernes av hensyn til villrein. Dahlum sa at spørsmålet om Reinheim er så sentralt ift trekkmuligheten for villreinstammen at det var naturlig å spille inn dette nå. Han pekte på at sumvirkningene av all aktivitet og inngrep er avgjørende for om man klarer å ivareta villreinen. Andersen og Hoff sa at det er naturlig at Fylkesmannen omtaler Reinheim i tilrådingen, jf innspill under høringen om dette, men at Fylkesmannen ikke kommer til å foreslå noe konkret om utfall siden hytta ligger utenfor området for denne verneplanprosessen. Hjerkind var kritisk til at Fylkesmannen i det hele tatt skal omtale Reinheim i sin tilråding.

Beholde bruer

Bruer skal i utgangspunktet fjernes som en del av tilbakeføringsarbeidet. Beitelag og kommuner har uttrykt ønske om å beholde bruer. Konkrete innspill omfatter tre bruer i Grøndalen, Stridåbrua og bru ved Haukberget. Amundgård sa at bruer er viktig for beitenæringa - særlig viktig er Stridåbrua, men også andre er viktige. Beitelaget har samlekve ved Haukbergbrua, og brua der brukes relativt mye ved sanking. Amundgård opplyste også at de ønsker at det legges igjen/tilordnes stier på enkelte strekninger der veger tilbakeføres, bl.a. strekningen Buahøin – Søndre Grøna bru. Han sa videre at det er vanskelig for beitelaget å forutsi hvor det vil bli naturlige passasjer for beitedyr, og dermed behov for bruer, i framtida. Beitelaget ønsker ikke å betale for bruer, og at det er viktig at bruer ikke krever mye arbeid med evt. utlegging etc. Hoff

refererte til befarung med referansegruppa hvor bl.a. bruer var tema, og la til at det er hjemler i de foreslåtte forskriftene om å kunne tillate bygging av bruer. Berger opplyste at Statskog ikke har behov for Haukbergbrua for tunge kjøretøy, men at den kan være nyttig ift tilgang fra Gamle Snøheimveg.

Åpning for nye tilsynsbuer i nasjonalpark

Andersen viste til at en del har spilt inn ønske om å ha en hjemmel i nasjonalparkforskriften om å kunne tillate etablering av nye tilsynsbuer for beitenæring. Det er i den forbindelse opplyst at det ikke er behov for nye buer pr i dag, men at dette kan endre seg i fremtiden. Flere i møtet påpekte behov for en slik hjemmel, og at den bør omfatte hele nasjonalparken. Børve viste til at nasjonalparkstyret har uttalt at de ønsker at evt. nye buer legges i nærheten av eksisterende bygninger. Berger opplyste at slike buer også trenger tillatelse etter fjellov/seterforskrift. Hoff sa at Fylkesmannen trolig vil tilrå at det innarbeides en hjemmel i verneforskriften for nasjonalpark til å kunne tillate oppsett av buer til tilsyn av bufe.

Ferdselsreguleringer

Hjerkind påpekte at foreslått tillatt periode for sykling på Snøheimvegen (1. juni – 15. juli) er i en lite interessant periode for turister, da aktuell start for dette er rundt 1. juli. For reiselivet sin del bør perioden der sykling er tillatt isteden være 15. juni til 15. august. Hoff viste til at reinen trekker inn i området fra midten av juli, derav Fylkesmannens forslag til tidsperiode. Dahlum påpekte at ferdsel i Stroplesjødalen representere en barriere for villreinen og bekymring for sykling på Snøheimvegen ift barrierevirkning i tillegg. I høring og under møtet har det kommet innspill om at jegere bør få tillatelse til å sykle på Snøheimvegen under villreinjakta, og vist til at det er en periode hvor villreinen uansett forstyrres. Andersen og Hoff opplyste at om en åpner for sykling for villreinjegere må en også åpne for at alle andre får lov i perioden, og at dette er i viktig område for villrein i perioden. Fylkesmannen er derfor betenkt over det totale omfanget med forstyrrelser, selv om en ser momentet med at det er i jaktperioden.

B. Svendsgard anbefalte at perioden for regulering av hundekjøring avventes til rullering av forvaltningsplanen for Dovrefjell-Sunndalsfjella. Andersen sa at Fylkesmannen vil se nærmere på definisjonen av hundekjøring som reguleres, og trolig endre definisjonen. Bl.a. er det kommet forslag fra Dovre kommune om at definisjonen endres til tre hunder eller mer. Andersen viste for øvrig til at det foreligger god oversikt over hundekjøringsaktiviteten i områdene her, særlig den organiserte.

I gjennomgangen av ferdselsreguleringene opplyste Andersen at det i utkastet til forvaltningsplan er foreslått at det ikke bør gis tillatelse til ridning i området rundt Kolla (etter 15. juli) av hensyn til villrein. Hjerkind opplyste at de har ca. fire rideturer der i året nå.

Andersen fortalte at Forsvarsbygg har opplyst at de vurderer at det er nødvendig med bålforbud i hele området for å redusere restrisiko, mens det sannsynligvis kan klareres for bruk av teltplugger. I tillegg til skilting og annen informasjon om risiko og generelt forbud mot bål og engangsgriller, har Forsvarsbygg et ønske om å klarere enkelte, godkjente bålplasser for å redusere restrisikoen ytterligere. Hjerkind etterlyste om dette vil bli fulgt opp og mente at Fylkesmannen har kategorisk avvist dette tidligere. Andersen og Hoff sa at det er viktig å vurdere hvilken kanaliserende effekt dette vil ha i ulike områder og at dette er mest naturlig å vurdere i den senere forvaltningen av verneområdene.

Noen tok til orde for at perioder for regulering av ferdsel ikke bør stå i forskrift men overlates til arbeidet med forvaltningsplan, bl.a. ut fra at forhold som trekk- og kalvingsområder kan endre seg. Fossli sa at Forum for natur og friluftsliv støtter et stramt bussregime, og at det er

avgjørende at en styrer ferdsel for å opprettholde trekket, og viset til negative erfaringer i Rondane og Hardangervidda. Han viste i den sammenheng til Norges internasjonale forpliktelser og føringene fra Stortinget om å sikre villreinen i områdene her. Under diskusjonen i møtet ble ulike påvirkninger på villrein som klimaendringer og forstyrrelser ved Forsvarets ryddeaktivitet trukket fram. Andersen og Hoff kommenterte generelt at utviklingen i verneforskrifter er at mest mulig av perioder og områder som dette fastsettes konkret i forbindelse med vernevedtak i verneforskriftene og i mindre grad overlates til forvaltningsplaner.

Fylkesmannen har tatt utgangspunkt i verneverdiene, herunder villreinsens bruk av området, ved de foreslåtte tidsperiodene og områdene. Samtidig er hensynet til reiseliv og annen bruk vektlagt. Fylkesmannen vil se nærmere på tidsperiodene og områdene og om foreslåtte ferdselsreguleringer kan forenkles uten at det gir for store negative konsekvenser for verneverdiene.

Motorferdsel

Andersen gjorde innledningsvis oppmerksom på at Fylkesmannen fjernet sluttdato for motorferdsel i forbindelse med beitebruk etter sist møte i referansegruppa og før det ble sendt på høring.

Hoff opplyste at Fylkesmannen må se nærmere på retningslinjene mellom departementene om Forsvarets lavtflyging i verneområder.

Nørstebø sa at sameiet har mest behov for å kjøre inn til hyttene på høsten, og ønsker at sluttdato forskyves til første helg i oktober, men at de ikke kjører under villreinjakta. De ønsker flere enn to årlige turer. Amundgård viste til at hytteeierne ved Grisungen bidrar i tilsynet av beitedyr, og Velure påpekte også dette.

Dahlum sa de ønsker at villreinjegere får muligheten til å kjøre inn til Svånålægeret før kl 0700 og etter kl 1900, slik at de ikke bindes opp av tidene for skyttelbussen og kan være lengre ute i terrenget uten å overnatte. Det var en lignende ordning fram til 2011. Børve foreslo at det vurderes om jegere kan plukkes opp av skyttelbussen langs hele Snøheimvegen på siste tur ut (ikke bare på stoppestedene ved Stridåbrua og Haukberget), jf. fleksibilitet for lange jakt dager. Evt. kolonnekjøring for villreinjegere ble også luftet på møtet (ett tidspunkt før kl 0700 og ett tidspunkt etter kl 1900).

K. Svendsgard opplyste at fjellstyret har aller mest behov for transport på vinterstid når det gjelder fjellstyrets bu ved Einøvlingsdammen. Børve viste til at området ved Einøvlingsvgen er sentrale vinterbeiteområder og kastet inn tanken om at barmarkskjøring kanskje bør være vel så aktuelt ved vurdering av dispensasjoner. Berger kommenterte at kjøring på barmark i så fall vil betinge at det er bru ved Haukberget. Hoff påpekte at barmarkskjøring i trekkområde/-periode kan være problematisk.

Det ble reist spørsmål om det kan gis tillatelse til kjøring på veger for de som leier fjellstyrehytter, f.eks. Skredalægeret ved Grisungen. Fylkesmannen mener at det ikke bør gis åpning for dette fordi kjøring til hytter for øvrig er knyttet til behov for transport av ved, varer og utstyr m.v..

Høringsinnspillene til de foreslåtte åpningstidene for vegen til Snøheim ble presentert. Dahlum og Børve opplyste at det har vært en tendens til at kalvingsområdet har flyttet seg nærmere Snøheim nylig.

Einøvlingdammen

Det har kommet ulike synspunkt på om Einøvlingdammen bør fjernes eller ikke under høringen. Andersen opplyste at Forsvarsbygg er forberedt på å dekke merkostnadene ved behov for fjernstyrte anleggsmaskiner og evt. få oppdrag om tilbakeføring av dammen. Berger opplyste at de hadde hatt siste vedlikeholdsarbeid på dammen (skiftet damkrone) for ca. 15 år siden, og at de siden har hatt noe tilsyn av dammen. K. Svendsgard fortalte at det har vært fisket for lite der. Berger opplyste i den forbindelse at det er hovedsakelig mye smårøye i vannet, og at det var fisk i vannet før dammen ble etablert også. Fossli mente det er viktig å fjerne dammen, da formålet med tilbakeføringen er å fjerne slike tekniske menneskelige inngrep og at en må tenke langsiktig – at det blir bra etter hvert. Flere var uenig i dette og det ble bl.a. påpekt at det i lang tid vil være blottlagte steinarealer i sonen rundt vannet dersom det senkes 1 meter, som vil være skjemmende. Det kom også innspill på om det kan være aktuelt å fylle på masser noen steder for å framskynde vegetasjonsetablering og bryte opp det uheldige visuelle inntrykket etter en evt. tilbakeføring.

4. Eventuelt

Andersen takket for det siste møtet med referansegruppa og for det generelt gode oppmøtet gjennom hele verneplanprosessen. Hun påpekte at det er av stor betydning at berørte parter bidrar med innspill og lokalkunnskap i slike prosesser, og dialogen med referansegruppa har hatt stor betydning for hvordan verneforslaget for tidligere Hjerkinnskytefelt har blitt utformet.

Endre Amundgård stilte spørsmål om involvering i den videre prosessen fram mot et endelig vernevedtak og om Miljødirektoratet vil invitere til noe tilsvarende møter. Andersen svarte at det er Fylkesmannen som gjennomfører slike prosesser, og at alle innspill som har kommet gjennom prosessen helt fra høring av oppstartmeldingen i 2013 vil følge verneforslaget videre fram til endelig vernevedtak. Miljødirektoratet behandler saken på dette grunnlaget.

Vedlegg:

Presentasjonen som ble gjennomgått i møtet